

YÖK ULUSAL AKADEMİK ARŞİV PROJESİ EĞİTİM SEMİNERİ

NEDEN AÇIK ERİŞİM?

**PROFITEERING
PUBLISHERS**

Researchers give
their articles to
publishers for free

Other researchers
peer review
for free

Researchers give
their copyrights to
publishers for free

Universities pay
dearly for access
to these articles

Publishers get
articles, copyrights,
and labor for free,
and then charge
huge fees for access!

Araştırma Maliyetleri

- Sadece USA 2009 yılında fen ve mühendislik araştırmaları için 55 Milyar Dolar harcadı
- AB 2007-2013 çerçeve programlarına 50 Milyar Avro harcadı
- Ülkemizde ise her geçen gün üniversitelere ve TÜBİTAK'a ayrılan kaynaklar artırıyor

Araştırma Maliyetleri

Bütün bu araştırmalara ayrılan kaynakların amacı, sadece veri elde etmek değil, bu veriye ilgili tüm bilim insanları tarafından erişilmesi, verinin paylaşılması ve bu veriden yeni keşifler yapılabilmesidir.

Yeni Bilgi Ekosistemi

Yeni bilgi ekosisteminde büyük bir veri tufanı ile karşı karşıyayız . Araştırma çıktılarının açık erişimle paylaşımındaki hızlı büyüme ise bu yeni ekosistemin en önemli özelliği

Son yapılan bir araştırmaya göre, açık erişim makale içeriği yılda %30 artıyor, 2020 yılına kadar açık erişim makalelerin tüm makalelerin %60'ına karşılık geleceği öngörülüyor

Açık Erişim

“Akademik camiada ortak çıkarların yaratılması amacıyla bilginin paylaşılmasına armağan edilmiş toplumsal bir harekettir”

P2P Foundation

Açık Erişim

2001 Budapeşte Açık Erişim İnisiyatifi'nde bilimsel literatürün internet aracıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması biçiminde tanımlanmıştır

Açık Erişimin Ortaya Çıkışı

- **Aniden Yükselen Maliyetler**
- **Bilimsel İletişimin Geniş Platformlara Taşınması**
- **Araştırma Etkisinin Artışına Duyulan İhtiyaç**
- **Dijital Miras'ın Korunmasına Duyulan İhtiyaç**

Nasıl Açık Erişim?

Yeşil Yol (Green OA Self Archiving)

Altın Yol (Gold OA Publishing)

Açık Erişim Neden Tercih Edilmeli?

- Ücretlendirme ve lisanslama konularındaki engelleri kaldırarak bilimsel bilgiyi özgürleştirir
- “Adil Kullanım” hakkı sağlar
- Atıf oranlarının artmasını sağlar (%50-300)
- Araştırmacıların literatüre daha geniş açıdan (alandan) bakmasını sağlar

Bir yayının açık erişimli olması

- Erişim hızını artırır
- Görünürlüğünü artırır
- Dünya çapında etkisini artırır
- Keşif / Yeni araştırmaya olanak sağlar
- Daha iyi değerlendirme, daha iyi izleme, daha iyi araştırma yönetimi sağlar

Sonuç => inovasyon, prestij, fon

Açık Erişim'de Hızlı Büyüme

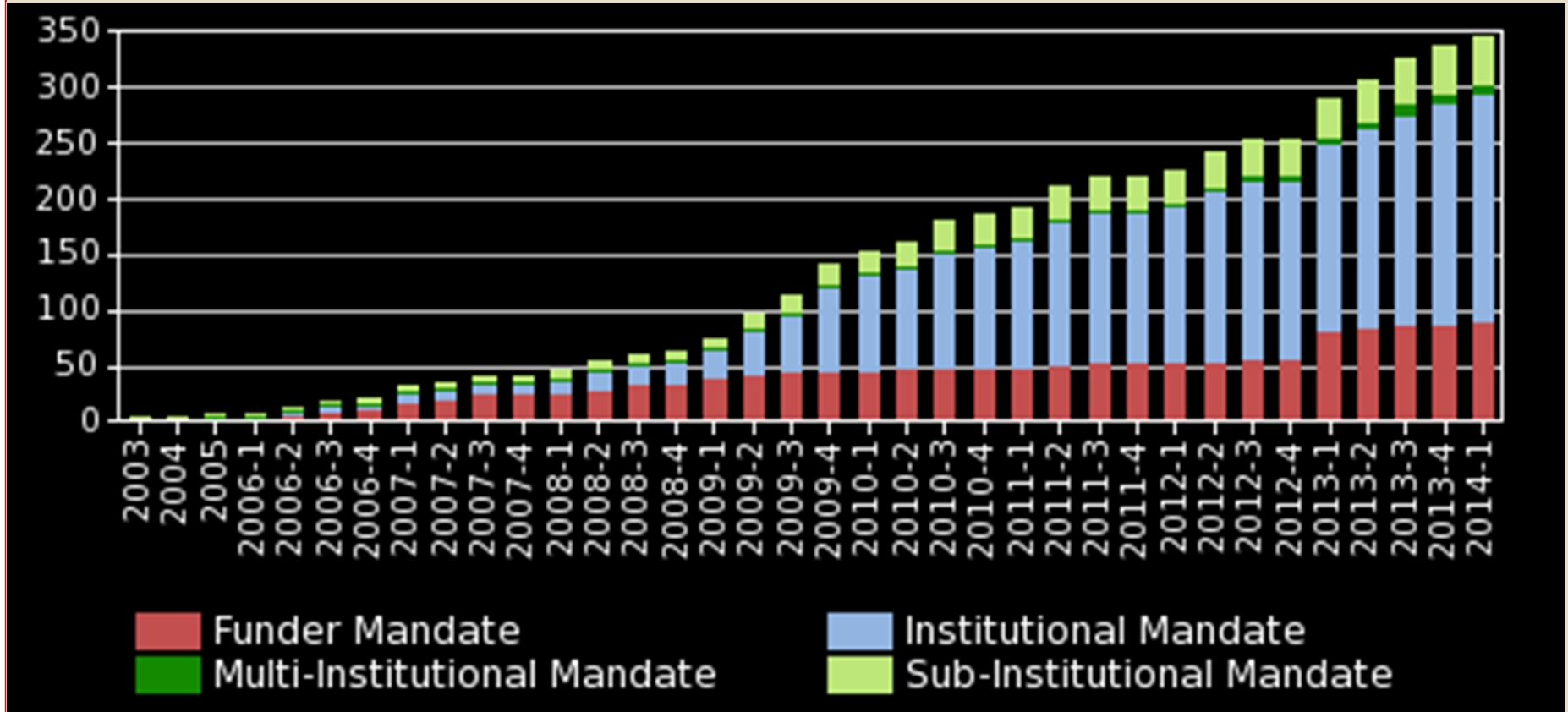

2013 yılı Ağustos ayında Nature dergisinde yayınlanan bir makaleye göre;

Scopus tarafından indekslenen dergilerde 2011 yılında yayınlanan makalelerin %50 sine ücretsiz olarak erişmek mümkün

Açık Erişim'de Hızlı Büyüme

Açık Erişim'de Hızlı Büyümenin Nedenleri

- Gelişmiş ülkelerin açık erişim konusunda aldıkları kararlar
- Küresel araştırma konseyinin açık erişimi destekleme kararı
- G8 ülkelerinin aldığı kararlar
- Yayınevlerinin açık erişim konusunda değişen stratejileri ve açık erişim konusunda farklı modellerin ortaya çıkması
- AB'nin özellikle kendi desteklediği proje çıktılarının açık erişimli olma zorunluluğu

AB'de Açık Erişim

- Avrupa Konseyi'nin üye ülkelere dijital çağ da bilimsel bilgiye erişim politikaları geliştirme ve kamu kaynaklarıyla üretilen araştırmalara açık erişimi destekleme çağrısı
- AB destekli açık erişim projeleri (SCOAP, DRIVER, OpenAIRE/OpenAIRE Plus, MEDOANET...)
- Avrupa Dijital Gündemi (DG InfSoc- <http://ec.europa.eu/digital-agenda>)
- Horizon 2020 (FP8) Tüm alanlarda araştırma çıktıları

Türkiye'nin Dahil Olduğu AB Projeleri

- **OpenAIREplus – Bilimsel Bilgi Altyapısını Genişletmek**
- **MedOAnet -> PASTEUR4OA – AE Politikaları Geliştirmek**

TEŞEKKÜR EDERİZ...